

Unga som stannar – bygdens förlorare eller vinnare?

Workshop

SmåKom 6 november 2025

Jens Rosbäck, samhällsutvecklare

Gnosjö kommun

Fakta om Gnosjö i fyra bilder

1.

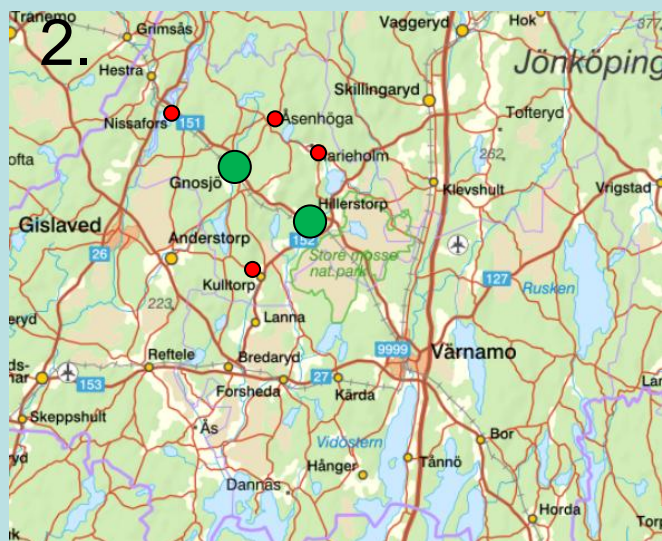
- Beläget i Region Jönköping läns sydvästra hörn.
- Dåligt med jordbruksmark och skogsmark av tveksam kvalitet gav upphov till småskalig metallindustri.
- Känt för "Gnosjöandan", en lokal samarbetsanda inom främst näringslivet.
- *"Du är aldrig mer än två meter från en produkt från Gnosjö."*

3.

Gnosjö är en inpendlingskommun. Man jobbar i Gnosjö men bor inte där.

2.

Två tätorter:

Gnosjö och Hillerstorp

+4 småorter

Totalt ca 9000 invånare

Grannkommuner:

Gislaved (~29000 inv)

Värnamo (~35 000 inv)

Vaggeryd (~15000 inv)

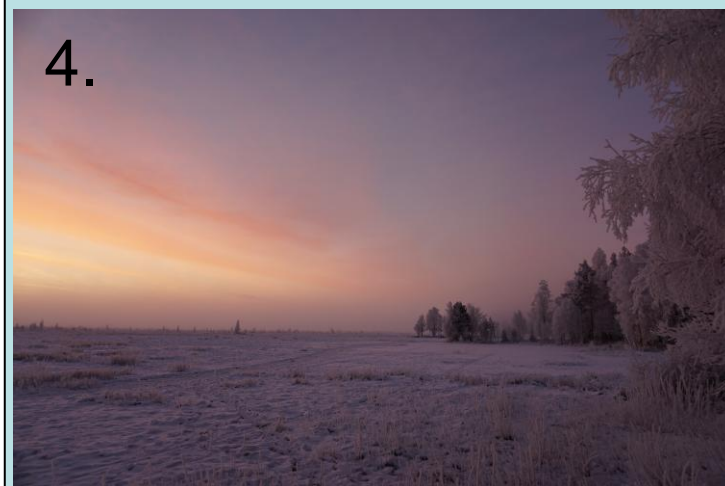
Närmaste storstäderna:

Jönköping 57 m - N

Borås 1h 6m - NV

Växjö 1h 22 m -SO

4.

Nationalparken Store mosse, 75 hektar
högmosse med vandringsleder

Unga som stannar – byns förlorare eller vinnare

Hur kommer det här gå till?

- Vi har 45 minuter – det blir högt tempo med flera korta diskussioner så var fokuserade på frågan.
- Korta bikupor – vi brainstormar utan att ifrågasätta för mycket.

Upplägget för denna workshop – tre teman och fyra bikupor

1. Att bli vuxen och lämna barndomen bakom sig
2. En stolt och välkomnande bygd
3. Känslan av en plats med stora möjligheter

Vad forskningen säger om ungas liv på landsbygden!

- Föreställningen är att landsbygden är naturlig, fridsam ("letargisk?") och enkel. Staden är ständigt på väg, spännande, bullrig och ambitiös.
- Det finns ett förakt för landsbygdens "långsamma" liv och en överdriven tro på stadens kommersialiserade livsstilar.
- Det är svårt att för unga att ens ifrågasätta de ramar vår samhällsdiskurs har avseende deras mobilitet. Det självklara är att man skall flytta; man skall flyga ut.
- De som lämnar är definierade som framgångsrika med automatik. Om man är "lyckad" mäts utifrån utbildningsnivå och jobb
- Det är viktigt att göra skillnad på att stanna/lämna frivilligt och att känna sig tvingad.
- Fokus på "män som stannar" och "kvinnor som flyr" – fokuset är på mobilitet snarare än underliggande faktorer och konsekvenser av mobiliteten ("hur livet är och hur det blir?").
- Få studier utforskar *motivationen för de som stannar*, och när det görs är det ofta i negativa termer.
- Vi vet ganska lite om *hur* det är att leva som ung på en alltmer marginaliserad landsbygd.
- Ungdomskultur är definierad runt konsumtionsmönster, något som i hög grad är en urban aktivitet.
- Bristande jämställdhet spelar stor roll; den är ett reellt problem för unga kvinnor, landsbygdsmiljöer tenderar vara mer traditionella avseende könsroller.
- Invandrare lever i ett mellanrum mellan förvirring kring nya omständigheter men också en känsla av välkomnande av lokalbefolkningen. Unga med utländsk bakgrund trivs normalt bra i den lilla kommunen.

Att bli lämna skolan och barndomen bakom sig

Bikupa 1:

Vad kan vi, kommun, civilsamhälle och näringsliv, göra så att "bli vuxen" inte betyder att man måste "flyga ut" och lämna byn?

En stolt och välkomnande by

Bikupa 2:

Hur kan kommunen stötta det civila samhällets byggande av samhörighet och stolthet?

Civila samhället är det som i hög grad bygger platsens identitet. Det är i civila samhället vi pratar om vår ort, om vi är stolta över den eller tycker den är trist och tom på innehåll.

Bikupa 3:

Vad kan vi göra för att öka jämställdheten i små samhällen?

Landsbygden är mer traditionella än städerna när det gäller jämställdhet. Detta är en av faktorerna bakom unga kvinnors utflyttning som är större än de unga männens.

En liten plats med stora möjligheter

Bikupa 4:

Vad kan den lilla kommunen göra för att skapa känslan av tusen möjligheter på den lilla orten?

Mina snabba funderingar

- Vi måste börja tidigt med att bygga hembygdsstolthet, redan från småskolan.
 - Värdera landsbygdens kunskaper högre i skola och kultur.
 - Skapa rika miljöer och lyfta estetiken
 - Engagera civilsamhället systematiskt – föreningarna är de starkaste identitetsbärarna.
- Vi måste byta språk
 - det går att bli vuxen och vara en vinnare även om man stannar i byn
 - det går att komma tillbaks och vara en vinnare, (men bara om man är stolt över sin hembygd).
- Vi måste jobba med öppenheten
 - Förbättra jämställdheten på bygdens egna villkor
 - Förstå mångfald som ett historiskt faktum som alltid existerat i någon form. Det är ofta de som kommit utifrån som skapat positiv förändring.

Era avslutande funderingar

Referenser

- **Journal of Youth Studies, Volume 27, Issue 9 (2024)** [Journal of Youth Studies: Vol 27, No 9](#)
- [The Future of Nordic Youth in Rural Regions: A Cross-national Qualitative Longitudinal Study in four Nordic Countries | Future Challenges in the Nordics](#)
- [Charlotta Mellander - Jönköping University](#)

Browse this journal

- Journal homepage
- Latest articles
- Current issue
- List of issues
- Special issues
- Collections
- Open access articles
- Most read articles

Journal of Youth Studies, Volume 27, Issue 9 (2024)

< Volume 27, 2024 Vol 26, 2023 Vol 25, 2022 Vol 24, 2021 Vol >

< 0 9 8 7 6 >

Download citations Download PDFs Download issue

Browse by section (All)

Youth, Rural Places and Marginalisation

Introduction

- Introduction
- Introduction to special issue: youth, rural places and marginalisation >

Jeanette Østergaard, Mette Pless, Shane Blackman & Robert MacDonald

Pages: 1227-1239

Published online: 25 Oct 2024

Abstract | Full Text | References | PDF (965.4 KB) | EPUB

Vertikals
Forskningskommunikation från Jönköping University

Alla Ekonomi Samhälle & Kultur Hälsa Teknik Utbildning och skola Filtrering

Charlotta Mellander

Professor i nationalekonomi; forskar om regional utveckling, städer och kreativitet, gillar städer i alla former

Presentation

Så röstade kommunerna i EU-valet 2024

Är kommunsammanslagningar lösningen för krympande kommuner?

Här är det bästa

Tack!

Jens Rosbäck

Samhällsutvecklare

Gnosjö Kommun

0371-331017

jens.rosback@gnosjo.se

